

видань *Івана Федорова*. У післямові львівського “Апостола” 1574 р. анонімно вміщено його оригінальну молитву, у післямові “Євангелія”, надрукованого у Вільні (Вільнюсі) 1575 р. П. Мстиславцем, цитується одне з послань А. (Немировский Е. Иван Федоров в Белоруссии. – Москва, 1979. – С. 65). Твори А. високо оцінив *З. Котистенський* у своєму полемічному творі “*Палінодія*”.

Можливо, що А. підтримував зв'язки з Острозьким культурним осередком. Його ідеї були співзвучні поглядам *Г. Смотрицького*, *В. Суразького*, *І. Вишенського* та інших православних традиціоналістів, пов'язаних з Острогом. У деяких списках творів А. зазначено: “Книга Артемія старца острожского посланіе его к Симону Будному” (Вилинский С. Г. Послания старца Артемия (XVI века). – Одесса, 1906. – С. 289). Якщо це не помилка переписувачів, то є підстави вважати, що А. певний час жив в Острозі й, можливо, був причетний до становлення ОА та підготовки *Острозької Біблії*.

Публікації: Послания старца Артемия. – С.-Петербург, 1878. – Т. 4.

Література: Будовиц И. У. Русская публицистика XVI в. – Москва – Ленинград, 1947. – С. 262-270; Вилинский С. Г. Послания старца Артемия (XVI века). – Одесса, 1906; Зимин А. И. Пресветов и его современники. – Москва, 1958. – С. 153-168; Казакова Н. А. Артемий // Словарь книжников и книжности Древней Руси. – Ленинград, 1988. – Вып. 2. – Ч. 1. – С. 71-73; Клибанов А. И. Реформационные движения в России в XIV – I-й половине XVI в. – Москва, 1960; Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576-1636). – Київ, 1990. – С. 82; Немировский Е. Иван Федоров в Белоруссии. – Москва, 1979. – С. 65.

Петро Кралюк

Афанасій
(* ?, Росія, можливо, м. Москва –
† 7.05.1612, Межигірський монастир)

Церковний діяч, засновник Межигірського монастиря. Відповідно до інформації пом'яника цього монастиря від 1625 р., А. походив “з Москви”, з “рода славна же и велика”.

Ще в дитячому віці опинився в полоні й був вивезений до України. Виховувався при дворі *В.-К. Острозького* “в добром наказаніи книжном”. Можливо, навчався в ОА. Тут само, в Острозі, став ченцем. Його наставником був ієросхимонах *Варсонофій*. У грудні 1599 р. прибув до Києва (Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576-1636). – Київ, 1990. – С. 82). У Літописі Густинського монастиря 1670 року є інформація, що А. перебував на Афоні, а в 1600 р. заснував Межигірський монастир, який став однією з найважливіших православних святинь Київщини (Летописец... монастыря Густынского // Чтения в обществе истории и древностей российских. – 1848. – № 8).

Література: Летописец... монастыря Густынского // Чтения в обществе истории и древностей российских. – 1848. – № 8; Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576-1636). – Київ, 1990. – С. 82.

Петро Кралюк

СВѢДѢНІИ О ДѢЛѢ

О ДѢЛѢ МЕЖИГІРСКОГО МОНАСТІЯ
 ВЪ ДѢЛѢ ДѢЛѢ, ЯКО ПРНО ПАМАТНЫИ
 БОЖЕРОМОНАСЕ АФАНАСИИ РОДО СЫИ ЗМО-
 СІСВЫ, РОДА СЛАВНАЖЕ И ВЕЛИКА; НЕЩЕ ДѢЛѢ
 ЦЬ БЫЛЪ, СПЛѢНО ПРИВЕДЕНЪ БЫ ВЪ МАЛОИ
 МАЛОИ РОССІИ, ВНЕИЖЕ И ВОСПИТАНЪ ПРИ-
 ЯГОУТИ ВО ЖИИ ВАСІЛІИ ВО ПІРОССОМЪ ВДО-
 КРО НАКАЗАНИИ КНИЖНО; ТА ДОСПѢВЪ
 ВСОВѢЩЕННИИ ВОЗРАСТЪ, ОБЛЕЧЕ ВОИНОУ
 ГІСИ ОБРА ВО ПРПОДОБНОГО ВАСНОФІА ГЕРО-
 СУМО НАХА; ВОНЕГѢЖЕ НАСТАВЛЕ ДО ВОЛНО
 И ВО ПУЩЕНІИ ПРИДЕ КО СІЕ ВЪ. БЛѢГО ВОСО-
 ЗАНІА МИРА ЗРЪ. Я ВО РОЖЕСТВА ХВА АФІО.
 МИЦА ГЕВАРА ВЪ ІСѢ. НА ПАМА СТО ГѢ ГРИГѢ
 РІА БГО СЛОВА, И ВСЕЛІСА БО МАНАСТЫ СТО
 НИКОЛЫ ХОВОМЫИ МЕЖИГІРСКИИ ЗАПУЩЕ-
 ЛЫИ. ГО ПРПѢНЫМИ ИНОКАМИ ФЛАВІАНО
 И СОМІТАРІЕМЪ ИЖЕ ИИГАМЕНѢ. ВТОЖЕ МО-
 НАСТЫРХ БЫ СТЬ; СЕИЖЕ БЛЖЕННИИ ОЦЪ АФА-
 НАСИИ ИЗДАНЫИ ЛЮБИТЕ РОЩАГѢ ЖИТИА
 БЫВЪ, НАЧА ВТО СПѢМИ ПРИБЫВАА ТВОРИТИ
 СЯ ПЕРВѢ ЗАПОВѢДИ ГНА, ПРИЛѢЖИИ И ТРОУ-
 ДѢ ВО СѢ. ОНѢ МО ТЕКИ 1834.